

3. Prezydent może upoważnić inne osoby do wręczania odznak orderów i odznaczeń w jego imieniu.

Art. 34. Akt wręczenia odznak orderów i odznaczeń, dokonywany w imieniu Prezydenta, jest poprzedzony wypowiedzeniem formuły „W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam...”.

Art. 35. 1. Jeżeli osoba odznaczona zmarła przed wręczeniem jej odznaki orderu lub odznaczenia, doręcza się jej najbliższej rodzinie osoby zmarłej.

2. W razie nadania orderu lub odznaczenia pośmiertnie, stosuje się ceremoniał dekoracji ustalany każdorazowo, odpowiednio do okoliczności.

Rozdział VI

Pozbawienie orderów i odznaczeń

Art. 36. 1. Prezydent może podjąć decyzję o pozbawieniu orderów i odznaczeń na wniosek Kapituły Orderów, organów wymienionych w art. 2 ust. 2 i 3 oraz z własnej inicjatywy po zasięgnięciu opinii wnioskodawcy, a w przypadku pozbawienia orderu — po zasięgnięciu opinii odpowiedniej Kapituły, w razie stwierdzenia, że:

1) nadanie orderu lub odznaczenia nastąpiło w wyniku wprowadzenia w błąd albo

2) odznaczony dopuścił się czynu, wskutek którego stał się niegodny orderu lub odznaczenia.

2. Decyzja o pozbawieniu może dotyczyć wszystkich lub tylko niektórych orderów i odznaczeń.

3. Postanowienia Prezydenta w sprawie pozbawienia orderu lub odznaczenia są publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rozdział VII

Przepisy szczególne i końcowe

Art. 37. Państwo ma wyłączne prawo wyrobu odznak orderów i odznaczeń. Prawo to wykonuje jednostka gospodarcza określona przez Kancelarię Prezydenta.

Art. 38. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych ustawą — Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

451

USTAWA

z dnia 16 października 1992 r.

Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy.

Art. 1. Ustawa o orderach i odznaczeniach wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Art. 2. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy o orderach i odznaczeniach tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 17 lutego 1960 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 10, poz. 66, z 1968 r. Nr 25, poz. 165 i z 1982 r. Nr 7, poz. 61), z wyjątkiem art. 11 oraz art. 13—16, które obowiązują do dnia 8 maja 1995 r.,
- 2) ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ustanowieniu Orderu Zasługi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 14, poz. 83),
- 3) ustawa z dnia 22 listopada 1983 r. o ustanowieniu Medalu „Za udział w walkach w obronie władzy ludowej” (Dz. U. Nr 65, poz. 293).

2. Z dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, tracą moc także inne przepisy dotyczące spraw w niej

unormowanych, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Art. 3. 1. W ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, Prezydent zwoła Tymczasową Radę Orderu Orła Białego, w której skład wejdą: Marszałek Sejmu jako jej przewodniczący, Marszałek Senatu i Prezes Rady Ministrów.

2. Tymczasowa Rada Orderu Orła Białego przedstawi Prezydentowi pierwsze wnioski o nadanie tego Orderu.

Art. 4. W ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, Prezydent powoła:

- 1) Kanclerza oraz członków Kapituły Orderu Wojennego *Virtuti Militari*,
- 2) członków Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

Art. 5. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uznaje się za zakończone nadawanie:

- 1) orderów i odznaczeń wojennych za dotychczasowe zasługi, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 1,
- 2) orderów i odznaczeń społecznym zbiorowością.

Art. 6. 1. Odznaczeniami o charakterze wojskowym są dotychczas nadawane za zasługi w latach 1939—1945:

- 1) Medal Wojska, ustanowiony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 lipca 1945 r. i nadawany żołnierzom wojsk lądowych za dokonany w czasie wojny 1939—1945 czyn przynoszący szczególną korzyść Wojsku Lądowemu, a wykraczający poza normalny obowiązek, albo za szczególnie sumienną służbę w czasie wojny,
- 2) Medal Morski, ustanowiony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 lipca 1945 r. i nadawany żołnierzom Marynarki Wojennej za rzetelną służbę na morzu w czasie wojny,
- 3) Medal Lotniczy, ustanowiony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 lipca 1945 r. i nadawany żołnierzom Sił Powietrznych za dokonany w czasie wojny czyn przynoszący szczególną korzyść lotnictwu, a wykraczający poza normalny obowiązek, albo za szczególnie sumienną służbę w czasie wojny,
- 4) Medal Morski Polskiej Marynarki Handlowej, ustanowiony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 lipca 1945 r. i nadawany członkom załóg polskich statków handlowych za rzetelną służbę na morzu w czasie wojny,
- 5) Krzyż Kampanii Wrześniowej 1939 r., ustanowiony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Obczyźnie z dnia 1 września 1984 r. dla upamiętnienia walk stoczonych w obronie całości i niepodległości Rzeczypospolitej podczas kampanii wojennej z Niemcami i Związkiem Sowieckim we wrześniu i październiku 1939 r. i nadawany żołnierzom Wojska Polskiego, a także innym osobom, które brały udział w walkach na lądzie, morzu i w powietrzu, oraz tym, którzy wspomagali walczących,
- 6) Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino, wprowadzony rozkazem Naczelnego Wodza z dnia 26 lipca 1944 r. i nadawany żołnierzom II Korpusu Polskiego uczestniczącym w bojach pod Monte Cassino w 1944 r.,
- 7) Krzyż Armii Krajowej, wprowadzony 1 sierpnia 1966 r. przez Dowódcę Armii Krajowej gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku żołnierza Polski Podziemnej w latach 1939—1945 i nadawany żołnierzom Armii Krajowej oraz żołnierzom organizacji ją poprzedzających,
- 8) Krzyż Batalionów Chłopskich, wprowadzony 1 września 1989 r. przez Komendanta Głównego Batalionów Chłopskich gen. Franciszka Kamińskiego dla upamiętnienia wysiłku zbrojnego żołnierzy Batalionów Chłopskich w latach 1940—1945 i nadawany żołnierzom tej formacji wojskowej oraz żołnierzom organizacji ją poprzedzających,
- 9) Krzyż Narodowego Czynu Zbrojnego, wprowadzony zarządzeniem Rady Politycznej Narodowych Sił Zbrojnych z dnia 14 grudnia 1944 r., nadawany żołnierzom

Narodowych Sił Zbrojnych. Krzyż Narodowego Czynu Zbrojnego jest odznaczeniem jednostopniowym.

2. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uznaje się za zakończone nadawanie odznaczeń wymienionych w ust. 1 pkt 1—6.

3. Krzyż Armii Krajowej, Krzyż Batalionów Chłopskich oraz Krzyż Narodowego Czynu Zbrojnego nadaje się do dnia 8 maja 1995 r.

4. Prezydent, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowy tryb nadawania Krzyża Armii Krajowej oraz Krzyża Batalionów Chłopskich, a także wzór i szczegółowy tryb nadawania Krzyża Narodowego Czynu Zbrojnego.

Art. 7. 1. Z dniem 8 maja 1995 r. uznaje się za zakończone nadawanie na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów:

- 1) Śląskiego Krzyża Powstańczego, Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego, Krzyża Partyzanckiego, „Medalu za Warszawę 1939—1945”, „Medalu za Odrę, Nysę, Bałtyk”, określonych w ustawie z dnia 17 lutego 1960 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 10, poz. 66, z 1968 r. Nr 25, poz. 165 oraz z 1982 r. Nr 7, poz. 61),
- 2) Medalu „Za udział w wojnie obronnej 1939”, ustanowionego ustawą z dnia 3 lipca 1981 r. (Dz. U. Nr 18, poz. 84),
- 3) Warszawskiego Krzyża Powstańczego, ustanowionego ustawą z dnia 3 lipca 1981 r. (Dz. U. Nr 18, poz. 85),
- 4) Krzyża Oświęcimskiego, ustanowionego ustawą z dnia 14 marca 1985 r. (Dz. U. Nr 14, poz. 59),
- 5) Krzyża Bitwy pod Lenino, ustanowionego ustawą z dnia 26 maja 1988 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 136),
- 6) Krzyża Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, ustanowionego ustawą z dnia 17 maja 1989 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 161),
- 7) Krzyża za udział w Wojnie 1918—1921, ustanowionego ustawą z dnia 21 lipca 1990 r. (Dz. U. Nr 53, poz. 307).

2. Wnioski o nadanie odznaczeń wymienionych w ust. 1 przedstawia się w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 8. Do odznaczeń wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 7—9 i art. 7 ust. 1 niniejszej ustawy nie mają zastosowania przepisy art. 8 ustawy o orderach i odznaczeniach.

Art. 9. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198, Nr 36, poz. 206 i Nr 72, poz. 423, z 1991 r. Nr 95, poz. 425 i Nr 104, poz. 450 oraz z 1992 r. Nr 53, poz. 252 i Nr 54, poz. 254) skreśla się art. 52.

Art. 10. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95 poz. 425 oraz

z 1992 r. Nr 54, poz. 254) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie: „Nagrody i wyróżnienia”,
- 2) skreśla się art. 32,
- 3) w art. 33 skreśla się wyrazy „lub odznaczony w myśl art. 32”.

Art. 11. W ustawie z dnia 21 lipca 1990 r. o ustanowieniu Krzyża za udział w Wojnie 1918—1921 (Dz. U. Nr 53, poz. 307) skreśla się art. 8.

Art. 12. Znosi się tytuły honorowe ustanowione odrębnymi przepisami.

Art. 13. Osoby, które zostały wyróżnione tytułami honorowymi przed dniem wejścia w życie ustawy, zachowują prawo używania związanych z nimi tytułów.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

452

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 10 listopada 1992 r.

w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń.

Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Opis, materiał, wymiary i wzory rysunkowe odznak orderów

§ 1. 1. Odznaką Orderu Orła Białego jest krzyż równoramienny, złożony, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona krzyża pokryte są czerwoną emalią z białymi brzegami w złożonym obramowaniu. Między ramionami krzyża umieszczone są pęki złożonych promieni. W środku krzyża biało emaliowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej, ze złożonymi żyłkami, koroną, dziobem i szponami. Na odwrotnej stronie ramiona krzyża są złożone, z biało emaliowanym obramowaniem i wypukłym napisem „ZA OJCZYZNĘ I NARÓD”. W środku krzyża na okrągłej biało emaliowanej tarczy w otoku ze złożonych liści dębowych pokrytych zieloną emalią umieszczony jest złożony monogram „RP”. Wymiar krzyża wynosi 70 mm.

2. Krzyż zawieszony jest na błękitnej wielkiej wstędze szerokości 100 mm.

3. Odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona o średnicy 80 mm z ośmiu pęków promieni. Na gwiazdzie umieszczony jest złożony krzyż według wzoru opisanego w ust. 1, jednakże bez orła i bez kulek na rogach ramion. Między ramionami krzyża złociste płomyki, na ramionach krzyża złożony napis „ZA OJCZYZNĘ I NARÓD”. W środku krzyża na okrągłej, biało emaliowanej tarczy w otoku ze złożonych liści dębowych pokrytych zieloną

emalią umieszczony jest złożony monogram „RP”. Wymiar krzyża wynosi 50 mm.

§ 2. 1. Odznaką Orderu Wojennego Virtuti Militari jest krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami. Na ramionach poziomych krzyża umieszczony jest napis „VIRTUTI”, na ramionach pionowych napis „MILITARI”. Ramiona krzyża w klasach I, II i III pokryte są czarną emalią w złożonym obramowaniu, w klasie IV złożone z wewnętrznym czarno emaliowanym obramowaniem i w klasie V srebrzone z wewnętrznym czarno emaliowanym obramowaniem. Napisy w klasach I, II i III są złożone, w klasach IV i V czarno emaliowane. W środku krzyża na złożonej, okrągłej tarczy w dwudzielnym wieńcu laurowym pokrytym zieloną emalią umieszczony jest biało emaliowany orzeł w kształcie z roku 1792. Na odwrotnej stronie krzyża w środku napis „HONOR I OJCZYZNA” oraz data „1792”. Krzyż w klasach I i II zwieńczony jest złożoną koroną królewską. Wymiar krzyża wynosi: w klasie I — 64 mm, w klasie II — 55 mm, w klasie III — 45 mm i w klasach IV i V — 38 mm.

2. W klasie I Orderu krzyż zawieszony jest na niebieskiej wielkiej wstędze szerokości 100 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 15 mm. W klasie II krzyż zawieszony jest na niebieskiej wstędze szerokości 45 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 10 mm. W klasach III, IV i V krzyże zawieszony są na niebieskiej wstędze szerokości 40 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 9 mm.

3. W klasie I odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona o średnicy 97 mm z ośmiu pęków promieni. Na gwiazdzie umieszczony jest równoramienny